

VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTON JOHTOKUNNAN ASETTAMINEN**Rahasto ja sen tehtävät**

Valtion ydinjätehuoltorahasto (rahasto) perustettiin ydinenergialain (990/1987) 38 §:n nojalla vuonna 1988 kauppaja teollisuusministeriön (nykyinen työ- ja elinkeinoministeriö) alaisuuteen ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisen toteuttamista varten. Varautumisen toteuttamiseen tarkoitetut rahaston varat muodostavat Varautumisrahaston, johon kuuluvat ydinenergialain 9 §:n 3 momentissa tarkoitettujen jätehuoltovelvollisten vuosittaiset ydinjätehuptomaksut sekä varat, jotka kertyvät rahaston näihin varoihin liittyvästä sijoitustoiminnasta.

Rahasto on lisäksi vuoden 2004 alusta lähtien huolehtinut ydinenergialain 7 a -luvussa tarkoitetun ydinalan asiantuntemuksen varmistamiseen liittyvien maksujen perimisestä ja näin kerättyjen varojen jakamisesta. Varat muodostavat kaksi erillistä varallisuutta, joista Ydinturvallisuustutkimusrahaston varat jaetaan vuosittain ydinturvallisuuteen liittyvien tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja Ydinjätetutkimusrahaston varat vastaavasti ydinjätehuoltoon liittyvien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Rahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion rahasto, jonka kirjanpidon, maksuliikkeen, muun laskentatoimen ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti vuonna 2018 työryhmän (TEM/94/00.04.01/2018) selvittämään ja tarvittaessa tekemään ehdotuksia toimenpiteiksi rahaston sijoitustoiminnan kehittämiseksi. Työryhmä laati työnsä päätteeksi loppuraportin, joka julkaistiin syksyllä 2019. Ydinjätehuollon kustannuksiin varautumista koskevaa sääntelyä päätettiin uudistaa siten, että Valtion ydinjätehuoltorahaston hallinnoimien varojen sijoitustoiminta voisi olla aiempaa monipuolisempaa ja pitkäjänteisempää sekä mahdollistaa laajenman riskinoton. Ydinjätehuoltovelvollisille säädettiin velvollisuudeksi osallistua sijoitustoimintaan liittyvään riskienhallintaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli ydinenergialain muutoksen raportin suositusten perusteella. Hallituksen esitys liittyen Valtion ydinjätēsijoitustoiminnan kehittämiseen (178/2020) annettiin lokakuun 2020 alussa. Kokonaisuuteen liittyvät lakimuutokset valtion ydinjätēsijoitustoiminnan kehittämiseen tulivat voimaan 1.5.2021 alkaen. Muutokset tehtiin ydinenergialakiin (990/1987), Finanssivalvonnasta annettuun lakiin (878/2008) ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettuun lakiin (879/2008). Päivitetyin sääntelyin soveltaminen toteutuu vaiheittain vuosien 2021-2026 aikana.

Valtion ydinjätehuoltorahaston uudelleenorganisointi tarkoittaa muun muassa valtioneuvoston nimittämää uutta johtokuntaa, sekä sen ohelle perustettavaa työ- ja elinkeinoministeriön nimittämää neuvoa-antavaa sijoitusneuvottelukuntaa. Sijoitusneuvottelukunta nimetään erillisellä työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä. Myös päätöksenteko uudistuu. Johtokunnalle tulee uusia sijoitustoimintaan ja riskienhallintaan liittyviä tehtäviä ja johtokunnalta siirtyy operatiivisia tehtäviä toimitusjohtajalle.

Rahaston johtokunta

Rahaston hallintoa hoitavat johtokunta ja toimitusjohtaja. Edellisen johtokunnan toimikausi päättyi 31.12.2020. Valtioneuvosto nimittää johtokunnan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Johtokunnan tehtävistä ja rahaston hallinnosta säädetään tarkemmin ydinenergialaissa sekä rahastosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (161/2004; rahastoasetus).

Ydinenergialain 38 a §:n mukaan valtioneuvosto nimittää johtokunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtajan lisäksi varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Yksi jäsenistä on määrättävä työ- ja elinkeinoministeriön ja yksi valtiovarainministeriön ehdottamista henkilöistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on esittänyt edustajakseen talousjohtaja Mika Niemelän ja neuvotteleva virkamies Jaana Avolahden. Valtiovarainministeriö on esittänyt edustajakseen budjettipäällikkö Sami Yläoutisen. Valtiokonttori on esittänyt edustajakseen apulaisjohtaja Anu Sammallahten. Yläoutinen toimii nykyisen johtokunnan varapuheenjohtajana ja Sammallahti jäsenenä.

Johtokunnan puheenjohtajaksi esitetään professori Eva Liljeblomia Hankenilta. Liljeblom on kauppatieteiden tohtori ja rahoituksen professori. Liljeblom on toiminut myös aiemman johtokunnan puheenjohtajana. Liljeblomilla on ollut ja on edelleen merkittävä rooli rahaston kehittämisessä.

Henkilöt ovat antaneet suostumuksensa tehtävään. Toimielimen kokoonpano täyttää naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4a § 2 momentin vaatimukset. Johtokunnan kokoonpanon harkinnassa on otettu huomioon rahaston riskien hallinta, toiminnan jatkuvuus ja tuloksellisuus.

Esitetään, että valtioneuvosto nimittäisi Valtion ydinjätehuoltorahaston johtokunnan kaudelle 1.9.2021–31.08.2024 seuraavasti:

Puheenjohtaja:
professori Eva Liljeblom
Hanken

Varapuheenjohtaja:
budjettipäällikkö Sami Yläoutinen
valtiovarainministeriö

Jäsen:
apulaisjohtaja Anu Sammallahti
Valtiokonttori

Jäsen:
talousjohtaja Mika Niemelä
työ- ja elinkeinoministeriö

Jäsen:
neuvotteleva virkamies Jaana Avolahti
työ- ja elinkeinoministeriö